

**EVOLUȚIA STANDARDELOR
CEDO, SITUAȚIILE DE CRIZĂ
ȘI NOILE TEHNOLOGII.
NOI PROVOCĂRI PENTRU
DREPTUL PENAL ȘI SISTEMUL
DE JUSTIȚIE PENALĂ**

CUPRINS

Abrevieri.....	7
Cuvânt-înainte.....	9
Partea I	
DREPT PENAL	11
Laura Maria STĂNILĂ Stat de drept vs. stat medical	13
Cristina ROTARU RADU Standarde CEDO în cazul infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale cu victime minore	28
Adrian FANU-MOCA, Flaviu CIOPEC Înșelăciunea prin sisteme informatice și fraudă informatică. Problema tentativei.....	47
Ioana-Celina PAȘCA Falsul privind identitatea digitală.....	56
Bianca-Codruța BĂRA Redimensionarea dreptului la autodeterminare prin prisma riscului sportiv – „cenușăreasa” dreptului penal.....	67
Partea a II-a	
JUSTIȚIE PENALĂ	77
Petruț CIOBANU Metode speciale de supraveghere tehnică.....	79
Monica DINU-BAKOS Considerații cu privire la condițiile inumane de detenție provizorie în închisorile din Franța în contextul crizei sanitare	86
Mihai MAREȘ Evoluția interpretării principiului <i>ne bis in idem</i> în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene	99

Carmen Adriana DOMOCOȘ Aspecte particulare ale sechestrului asigurator penal în cazul persoanei juridice	114
Flaviu CIOPEC, Adrian FANU-MOCA Conducerea la sediul poliției. O nouă măsură privativă de libertate?	129
Daniela Simona ORZA Dreptul de a avea acces la un avocat în procesele având ca obiect infracțiuni de terorism	140
Iulia Cristina LUPU Rațiunea excluderii probelor obținute în mod nelegal	157
Alexandrina-Mirela PERIAN Amânarea cauzei în vederea pregătirii apărării – la granița dintre drept și responsabilitate	178

Stat de drept vs. stat medical

Laura Maria STĂNILĂ

Conf. univ. dr., Facultatea de Drept
Universitatea de Vest din Timișoara

Rezumat

Nicio situație de criză nu poate duce la suprimarea drepturilor și libertăților cetățenilor. În situația în care sunt prevăzute excepții, sunt necesare garanții suficiente care să prevină abuzurile autorităților. De asemenea, intervențiile normative trebuie realizate cu calm și discernământ, cu observarea logicii juridice și a tehnicilor legislative. Moderația este cheia unor intervenții pe cât de necesare, pe atât de sensibile, iar integritatea statului de drept trebuie să rămână pilonul fundamental al societății.

Cuvinte-cheie: stat de drept, societate de risc, risc medical, control social, violență simbolică, zădărnicierea combaterii bolilor

Abstract

No crisis situation should lead to the suppression of citizens' rights and freedoms. Where exceptions are provided, sufficient safeguards are needed to prevent abuse by the authorities. Also, normative interventions must be carried out calmly and discerningly, observing the legal logic and legislative techniques. Moderation is the key to such necessary and sensitive interventions, and the integrity of the rule of law must remain the fundamental pillar of the society.

Keywords: rule of law, risk society, medical risk, social control, symbolic violence, failure to fight disease

I. Anamneza statului medical

De departe trăim vremuri istorice. Am atins o dezvoltare tehnologică și industrială fără precedent, dar ne paralizează ceva atât de mic precum un virus¹! De un an, am trecut de la libertatea responsabilă garantată prin con-

¹ SARS-CoV-2 este un nou betacoronavirus, identificat pentru prima dată în decembrie 2019, în Wuhan, provincia Hubei, China, asociat cu infecții respiratorii severe. Este o tulpină nouă de coronavirus care nu a fost identificată până acum la oameni. Conform OMS (Organizația Mondială a Sănătății), SARS-CoV-2 este denu-

tractul social la o restrângere a drepturilor fundamentale în contextul unei răsturnări de dogmă și principii.

Perioada contemporană reprezintă un moment istoric în evoluția societății și a statului de drept prin prisma reacțiilor organizate față de situația pandemică generată de infecția cu virusul SARS-CoV-2. Sub egida nevoii de protecție a sănătății populației, statul de drept s-a transformat brutal într-un stat medical, drepturile și obligațiile cetățenilor fiind restrânse, iar intervențiile normative ale Comitetului Național pentru Situații de Urgență și ale Guvernului, inclusiv în domeniul penal, au devenit tratamentul obligatoriu administrat cetățenilor. Statul de drept a fost înlocuit de statul medical, iar guvernarea democratică a fost înlocuită cu o guvernare medicală.

Care sunt pilonii pe care se fundamentează noua ordine de drept? Chiar dacă pare de necrezut, aceștia sunt riscul, controlul social și violența simbolică.

II. Riscul

Conceptul de stat medical, prin prisma tuturor măsurilor și reglementărilor luate, cu caracter obligatoriu, de către autorități în contextul pandemiei SARS-CoV-2, inclusiv în ceea ce privește intervențiile asupra Codului penal realizate prin O.U.G. nr. 28/2020², trebuie analizat în relație cu un alt concept, amplu analizat în sociologia generală și sociologia juridică – *societatea de risc*

mirea coronavirusului care a provocat pandemia actuală, iar COVID-19 este boala provocată de acest virus. Acest nume, coronavirusul sindromului respirator acut 2, abreviat SARS-CoV-2, a fost ales deoarece virusul este înrudit genetic cu coronavirusul responsabil de focarul SARS din 2003. SARS vine de la sindromul respirator acut, iar CoV de la coronavirus. De la izbucnirea pandemiei de COVID-19, UE a colaborat cu statele sale membre pentru a proteja sănătatea și bunăstarea cetățenilor UE și pentru a salva vieți. Răspunsul UE la pandemia de COVID-19 se axează pe patru priorități: a) limitarea răspândirii virusului; b) asigurarea furnizării de echipamente medicale; c) promovarea cercetării pentru tratamente și vaccinuri; d) sprijinirea locurilor de muncă, a întreprinderilor și a economiei. Aceste priorități au fost convenite de liderii UE în martie 2020 pentru a orienta răspunsul de urgență al UE la pandemia de COVID-19. În timpul perioadei de vârf a crizei provocate de pandemia de COVID-19, liderii UE s-au reunit în mod regulat, prin videoconferință, pentru a discuta și a evalua situația și pentru a-și coordona acțiunile (Consiliul Europei, *Pandemia de COVID-19 provocată de coronavirus: răspunsul UE*, <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/coronavirus>, accesat la data de 20 februarie 2021).

² Publicată în M. Of. nr. 228 din 20 martie 2020.

crescut – „*high risk society*”. Acest concept a fost propus de Ulrich Beck în 1992, în lucrarea „*Risk society. Towards a new modernity*”³. În viziunea lui Beck, societatea contemporană și modul de desfășurare a relațiilor sociale în contextul contemporan trebuie analizate *prin prisma unei paradigme a riscului*.

Analiza lui Beck asupra acestui nou tip de societate a plecat de la identificarea formelor riscului societății contemporane – noile fenomene sociale, noile forme de infracționalitate, dezvoltarea sau crearea unor tehnologii, chiar și amenințările pentru sănătatea populației –, toate acestea fiind riscuri considerate artificiale, create de om, în contrast cu riscurile naturale care erau prezente înainte de era industrializării. De asemenea, toate aceste categorii de riscuri reclamă, în raport de gravitatea pe care o au, reacții proporționale ale statului prin structurile și organele sale. Scopul declarat și evident al acestor reacții și intervenții statale îl reprezintă realizarea unor scopuri acceptate ca fiind „superioare”, generale, de protejare a populației și asigurarea bunăstării și siguranței tuturor. În baza acestor deziderate, Statul și structurile sale și-au schimbat tipul de intervenție, abandonând în principal intervenția pur reactivă, post eveniment sau post risc, și preferând intervenția proactivă, axată în principal pe luarea măsurilor de prevenire a producerii riscurilor, uneori cu orice preț.

Drumul spre Iad este pavat cu bune intenții, spune un proverb care ilustrează exact situația în care ne aflăm. Spun asta deoarece, în goana pentru realizarea prevenției, multe aspecte care constituie fundamentul oricărui stat de drept sunt tratate cu superficialitate. Scopul nu scuză mijloacele utilizate, deși Machiavelli a încercat în *Principele*⁴ să acrediteze această idee, iar într-un stat de drept, scopul nu ar trebui să scuze mijloacele folosite pentru atingerea sa, nici măcar atunci când este nobil, urmărindu-se asigurarea bunăstării și siguranței generale.

Ce au observat Beck și alți sociologi în analiza societății de risc crescute:

- că există o predispoziție pentru utilizarea de tehnici și instrumente care asigură controlul social;
- că există o tendință dramatică de a conduce, de a exercita puterea cu orice preț;
- că legiuitorul, în realizarea scopurilor sale nobile amintite, interferează și intervine repetat și obsesiv în „zonele stabile” ale dreptului –, cum este dreptul penal;

³ U. Beck, *Risk Society: Towards a New Modernity*, Sage Publications, 1992, p. 20.

⁴ N. Machiavelli, *Principele*, Ed. Cartex, București, 2018.

- că a crescut numărul faptelor incriminate, deși valorile sociale care ar putea fi vătămate sau periclitate prin comiterea anumitor fapte nu ar reclama neapărat o intervenție penală, dreptul penal trebuind să fie utilizat *ultima ratio* în ceea ce privește restabilirea relațiilor sociale tulburate prin comiterea de astfel de fapte.

Merită sacrificate libertățile și drepturile personale câștigate cu greu și după o lungă perioadă de experiență socială, simbol al ideilor iluministe, chiar dacă acest sacrificiu s-ar realiza pentru scopul declarat agresiv și obsesiv ca fiind bunăstarea, protecția și siguranța generală? Despotismul instituțional este periculos, chiar dacă se dorește a fi „luminat”.

Riscul în toate formele sale devine noua valoare în funcție de care se **configurează** politica generală și penală a statului, iar consecințele se văd fără să facem prea mare efort: supracriminalizarea (...), neobservarea tehnicilor de **legiferare**, eludarea etapelor firești și necesare ale procesului de legiferare prin **intermediul** unor instrumente discutabile precum ordonanțele de urgență sau **hotărâri** ale Comitetului Național pentru Situații de Urgență adoptate haotic și fără discernământ, cu încălcarea rațiunilor și principiilor care guvernează adoptarea unor asemenea acte.

Riscurile contemporane sunt create de propria noastră dezvoltare ca societate, inclusiv riscurile biologice și infecțioase, însă acțiunea precipitată și greșit motivată a structurilor statale poate duce pe termen lung la un efect de bumerang, așa cum a afirmat-o Beck. În opinia sa, mai devreme sau mai târziu, riscurile se vor întoarce și împotriva celor care le generează sau profită de pe urma lor⁵.

III. Controlul social

Societatea de risc crescut și paradigma riscului se suprapun peste o altă paradigmă contemporană cu care, de altfel, și interferează: paradigma controlului social.

În viziunea restrictivă a lui Roscoe Pound, controlul social se fundamentează pe scopul final al dreptului, acela de a deveni **unicul mijloc de control social**⁶. Controlul social este definit ca fiind ordonarea relațiilor umane în

⁵ U. Beck, *op. cit.*, p. 23.

⁶ R. Pound, *Social Control Through Law*. New Haven, CT: Yale University Press, 1942, pp. 1-35.

societățile organizate politic în ceea ce privește îndeplinirea unor cerințe, pretenții și dorințe de natură individuală sau colectivă.

Legea (accepțiunea largă a termenului) nu trebuie privită ca singurul mijloc de control social, deși este într-adevăr cea mai la îndemână, facilă și eficientă modalitate de realizare a controlului social. Chiar dacă Pound susține că este cea mai vizibilă și cea mai eficientă formă de control în epoca modernă⁷, iar controlul social este în mod evident implicat în exercitare puterii⁸, legea, ca modalitate de realizare a controlului social, trebuie să concilieze interesele conflictuale dintre indivizi și grupuri și să releve acele interese care servesc scopurilor colective, precum securitatea, moralitatea, drepturile și progresul. Însă, în momentul în care scopul colectiv nesocotește punctual multiple scopuri individuale, transformându-se într-o formă de opresiune, legea devine un instrument extrem de periculos.

Absolutizarea controlului social în general, și a celui represiv în special, nu este oportună. Controlul exagerat și impunerea restricțiilor sub sancțiuni legale seamănă foarte mult cu manifestările din sindromul mamei toxice⁹. Imaginea mamei care își protejează copilul, exagerând cu măsurile de protecție, fără a permite copilului să exploreze sau să intre în contact cu alți copii, deoarece se teme de eventualele situații în care acesta ar fi rănit sau ar putea să se îmbolnăvească, este, fără îndoială, una extrem de sugestivă¹⁰. Efectul pe termen lung al acestei conduite materne bine intenționate, dar în mod evident exagerate, este nociv, deoarece un asemenea copil, odată ajuns la maturitate, va fi afectat atât emoțional, cât și fizic, prin incapacitatea sistemului său imunitar să lupte cu virusurile. Dacă înlocuim în parabola prezentată copilul cu societatea în ansamblu, obținem imaginea din viitor a unei societăți supraprotejate în fața formelor contemporane de infraționalitate, dar incapabilă să reacționeze și să se vindece atunci când se produce unul dintre riscurile imprevizibile și inerente ale relațiilor sociale actuale. Paralela *Mama și copilul – Statul și societatea* demonstrează incapacitatea de reacție naturală pe termen lung a societății ca ansamblu de indivizi conectați, care este la fel de nocivă ca și lipsa unei reglementări.

⁷ *Idem.*

⁸ M. Deflem, *Sociology of Law: Visions of a Scholarly Tradition*, Cambridge, Cambridge University Press, 2008, p. 38.

⁹ S. Forward, C. Buck, *Toxic parents: overcoming their hurtful legacy and reclaiming your life*, Transworld Digital, 2nd revised edition, 2010.

¹⁰ L. Stănilă, *Sociologie juridică*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 153.

Parafrazându-l pe David Garland, care afirma într-un alt context că „statul poate produce ușor pedepse, dar nu poate produce și securitatea”¹¹, putem și noi afirma că statul poate impune restricții, dar nu poate asigura sănătatea generală a populației, nici măcar în context pandemic.

Restricționarea excesivă produce efectul contrar celui urmărit, respectiv crearea și accentuarea tendinței generale a populației de a nu respecta măsurile impuse. Este o reacție naturală și instinctivă a oamenilor de a răspunde oricăror îngrădiri ale conduitelor individuale. Malcolm Feeley și Jonathan Simon au afirmat că impunerea unor măsuri excesive de prevenție creează calea guvernării prin crimă¹². Parafrazându-i, putem afirma că impunerea restricțiilor pandemice creează calea guvernării prin frica de îmbolnăvire.

Violența simbolică

Un alt concept este necesar a fi abordat în demersul nostru de a analiza statul medical, și anume *violența simbolică*. Sociologul francez Pierre Bourdieu a folosit pentru prima oară acest concept și a afirmat că violența simbolică se manifestă în momentul în care structurile de putere care acționează pentru atingerea sau realizarea unui scop public sau general, al binelui comun, reacționează exagerat sau anormal, creându-se astfel o relație de inegalitate între structurile de putere și cetățeni, care are nevoie, pentru a fi perpetuată, de submisivitatea benevolă a cetățenilor. Bourdieu și-a dedicat eforturile, de-a lungul anilor '70, pentru a stabili o „teorie a capitalului simbolic”¹³, un cadru teoretic în care simbolistica – în artă, știință, religie, limbă etc. – constituie baza dominației, deoarece este un instrument de cunoaștere, pentru construirea unei viziuni asupra lumii. Acest capital simbolic coexistă cu capitalul cultural, economic și social, dar obiectivul său este de a oferi societății cadre de interpretare care nu sunt percepute de majoritate ca opresive, realizând astfel aderarea grupului dominant¹⁴. În concepția lui Bourdieu, lumea socială funcționează simultan ca un sistem de relații de putere și ca un sistem simbolic. Altfel spus, luptele pentru putere se duc în societate inclusiv la nivel simbolic. Simbolismul nu este ceva complementar sau secundar, ci ceva care funcționează ca un principiu de

¹¹ D. Garland, *The Culture of Social Control. Crime and social order in contemporary society*, University of Chicago Press, 2002, pp. 201-203.

¹² M. Feeley, J. Simon, *The new penology: Notes on the emerging strategy of corrections and its implications*, în *Criminology*, nr. 30 (4)/1992, pp. 449-474.

¹³ J.M. Fernández, *La noción de violencia simbólica en la obra de Pierre Bourdieu: una aproximación crítica*, în *Cuadernos de Trabajo Social*, 18/2005, p. 8.

¹⁴ P. Bourdieu, *Rațiuni practice. O teorie a acțiunii*, traducere din limba franceză de Cristina și Costin Popescu, Ed. Meridiane, București, 1999, p. 173.

excludere și selecție: este un sistem de clasificare socială, de natură arbitrară sau prestabilită, din care se stabilește un consens care facilitează integrarea. Bourdieu susține că acționează ca o „forță magică” care contribuie la reproducerea ordinii sociale. În acest cadru conceptual, teoria violenței simbolice va fi, pentru Bourdieu, o teorie a dominației, iar violența simbolică un instrument de dominație.

Prin intermediul violenței simbolice, grupul dominant își acceptă propria dominație ca legitimă: nu folosește nici violență fizică, nici constrângere – metode evidente care nasc revoltă și reacție generală –, ci impune o viziune legitimă a lumii sociale. Violența simbolică există în tot ceea ce este social. Violența simbolică, în terminologia lui Bourdieu, trebuie să fie înțeleasă ca o serie de operații, dar și ca o consecință a aceluiași operațiuni, fiind disimulată în aparența legitimității grupurilor și măsurilor impuse de către acestea.

Violența simbolică este o formă de violență insidioasă, însă extrem de eficientă în societățile contemporane în care structurile dominante nu trebuie să depună mult efort pentru a-și menține dominația. Puterea reușește să manipuleze indivizii, astfel încât propriile sale scopuri să pară ca fiind chiar cele ale indivizilor asupra cărora guvernează¹⁵. Manipularea se realizează prin prezentarea unor adevăruri fragmentate în care sunt intercalate direcții de interpretare intenționată care urmărește să facă jocul structurilor de putere.

Între formele de manifestare a violenței simbolice poate fi inclusă una dintre conduitele structurilor statale, legiferarea relațiilor sociale într-o formă a sa specifică – supracriminalizarea. Prin supracriminalizare înțelegem adoptarea de noi și numeroase norme de incriminare în domenii care nu reclamă o intervenție penală sau operarea de modificări normative succesive determinate de contexte sociale particulare.

În această tendință se înscriu și modificarea art. 352 C. pen.¹⁶ – zădărnicierea combaterii bolilor care de la 2 alineate a ajuns la 6 –, introducerea

¹⁵ Ș. Stănciugelu, *Violență, mit și revoluție*, Ed. All, București, 1998, p. 98.

¹⁶ Art. 352 C. pen. – Zădărnicierea combaterii bolilor:

„(1) Nerespectarea măsurilor de carantină sau de spitalizare dispuse pentru prevenirea sau combaterea bolilor infectocontagioase se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. (2) Nerespectarea măsurilor privitoare la prevenirea sau combaterea bolilor infectocontagioase, dacă fapta a avut ca urmare răspândirea unei asemenea boli, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani. (3) Transmiterea, prin orice mijloace, a unei boli infectocontagioase de către o persoană care știe că suferă de această boală se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (4) Dacă fapta prevăzută în alin. (2) este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda. (5) Dacă prin faptele

art. 352¹ C. pen.¹⁷ – omisiunea declarării unor informații – infracțiune care constă în omisiunea persoanei de a divulga cadrelor medicale sau altor persoane dintre cele prevăzute la art. 175 C. pen. sau unei unități în care acestea își desfășoară activitatea unele informații esențiale cu privire la posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă, pedeapsa fiind închisoarea între 6 luni și 3 ani sau amenda, sau introducerea unui nou alineat la art. 326 C. pen., care prevede o variantă agravată a falsului în declarații¹⁸.

Inutil de precizat că aceste modificări și inserții s-au realizat pe calea O.U.G. nr. 28/2020. Or, așa cum s-a arătat în doctrină, „urgența invocată de legiuitorul penal este determinată de propria sa turpitudine, de a nu lua măsuri la timp”¹⁹.

prevăzute în alin. (1) și (2) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (6) Dacă prin fapta prevăzută în alin. (3) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (7) Dacă prin fapta prevăzută în alin. (4) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (8) Tentativa la infracțiunea prevăzută la alin. (3) se pedepsește. (9) Prin carantină se înțelege restricția activităților și separarea de alte persoane, în spații special amenajate, a persoanelor bolnave sau care sunt suspecte de a fi bolnave, într-o manieră care să prevină posibila răspândire a infecției sau contaminării.”

¹⁷ Art. 352¹ C. pen. – Omisiunea declarării unor informații:

„Omisiunea persoanei de a divulga cadrelor medicale sau altor persoane dintre cele prevăzute în art. 175 sau unei unități în care acestea își desfășoară activitatea unele informații esențiale cu privire la posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

¹⁸ Art. 326 alin. (2) C. pen. – Falsul în declarații:

Fapta de fals în declarații, „săvârșită pentru a ascunde existența unui risc privind infectarea cu o boală infectocontagioasă, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă”.

¹⁹ G.A. Lazăr, *Modificările propuse pentru modificarea Codului Penal în vederea combaterii răspândirii coronavirusului*, AUBD – Forum Juridic nr. 1/2020, https://drept.unibuc.ro/dyn_img/aubd/Modifica%CC%86rile%20aduse%20Codului%20Penal%20prin%20Ordonant%CC%A6a%20de%20Urgent%CC%A6a%CC%86.pdf, accesat la data de 20 februarie 2021.

Suntem de părere că, în acest caz, s-ar fi impus adoptarea unei legi excepționale, determinate de situația pandemică, nefiind necesară modificarea Codului penal, oricum nu într-o asemenea manieră. Nu doar noi susținem acest lucru, doctrina de specialitate situându-se pe aceeași poziție critică: „*Legea penală nu trebuie să fie construită pentru o situație de o săptămână, o lună sau un an. Legea penală trebuie să transcendă situații particulare și să dețină caracteristicile care să o facă insensibilă la trecerea timpului (evident, în limita posibilului, nefiind vorba despre o neadaptabilitate la evoluția societății). Oare aceste modificări vor mai fi oportune într-o nouă criză de natură medicală, dar având o cu totul altă cauză? Oare aceste modificări vor mai fi actuale într-o lume fără coronavirus?*”²⁰.

Una dintre principalele modificări ale art. 352 C. pen. este reprezentată de transformarea variantei tip dintr-o infracțiune de rezultat într-o infracțiune de pericol, mai precis într-o infracțiune de pericol social abstract, sub condiția existenței unei situații premisă – luarea în prealabil a unor măsuri de carantină sau spitalizare. Sub semnul prevenției și al proactivității și ca răspuns la un stimul particular – o situație pandemică ce, istoric, este demonstrat că are caracter temporar –, se extinde sfera intervenției penale a statului. Nu este scopul prezentului demers a face o analiză tehnică și științifică a acestor texte de incriminare, ele oricum au suscitat interesul doctrinei, care le-a analizat în principal critic²¹, însă am dorit a evidenția faptul că riscul pandemic, oricât ar fi de mare, nu poate justifica orice intervenții penale ori superficialitate în analiza beneficiilor pe termen lung.

Tehnica legislativă²² deficitară, maniera de realizare a intervenției – prin O.U.G. –, caracterul excepțional al situației relațiilor sociale pentru care s-a

²⁰ D. Pârgaru, *Observații critice în legătură cu modificările aduse art. 352 C.pen. în contextul pandemiei COVID-19, 2020*, https://drept.unibuc.ro/dyn_img/aubd/Observatii%20critice%20in%20legatura%20cu%20modificarile%20aduse%20art%20352%20Cpen%20in%20contextul%20pandemiei%20Covid-19%20AUBD.pdf, accesat la data de 20 februarie 2021.

²¹ R. Slăvoiu, *Recenta propunere de modificare a dispozițiilor art. 352 Cod penal. UPDATE: S-a modificat pedeapsa pentru fuga din carantină: Stați acasă!*, disponibil pe <https://www.juridice.ro/676588/recenta-propunere-de-modificare-a-dispozitiilor-art-352-cod-penal.html>, accesat la data de 20 februarie 2021; G. Zlati, D.V. Leordean, *Infrațiunea privind zădărnicierea combaterii bolilor (art. 352 Cod penal). Despre înțelegerea textului de incriminare și posibilitatea efectuării unei expertize genetice*, disponibil pe <https://www.penalmente.eu/2020/03/17/rasandirea-bolilor/>, accesat la data de 20 februarie 2021; G.A. Lazăr, *op. cit.*; D. Pârgaru, *op. cit.*

²² A se vedea dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010.

dorit reglementare, limbajul alambicat și greoi sunt doar câteva dintre elementele care indică faptul că statul a dat dovadă de superficialitate în analiza situației și de necunoaștere a regulilor și principiilor de tehnică legislativă. Așa cum s-a punctat și în doctrină, „în situații de urgență, legile trebuie să fie cât mai simple și clare, fără atâți de dacă și fără atâtea virgule care să permită interpretări (...)” problematice²³.

V. *Terheș c. României*²⁴ – cronica unei dictaturi anunțate

Ultimul aspect pe care ni l-am propus a-l prezenta în legătură cu restricțiile asupra drepturilor și libertăților cetățenilor, determinate de situația pandemică, se referă la interpretarea dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Terheș c. României*²⁵. În această cauză, Curtea de la Strasbourg a respins cererea formulată de reclamantul Cristian-Vasile Terheș, constatând că nu a fost încălcat art. 5 din Convenție, referitor la garantarea dreptului la libertate a persoanei, declarând-o în unanimitate inadmisibilă.

Cazul a vizat lockdown-ul dispus de Guvernul României în perioada 24 martie-14 mai 2020 ca măsură de abordare a pandemiei COVID-19 și care a presupus restricții privind părăsirea domiciliului fără motive întemeiate.

Curtea a considerat că măsura reclamată nu poate fi echivalată cu arestul la domiciliu, nivelul restricțiilor asupra libertății de circulație a reclamantului nefiind de așa natură încât lockdown-ul general impus de autorități să poată fi considerat o adevărată privare de libertate în sensul art. 5 § 1 al Convenției.

Reclamantul, Cristian-Vasile Terheș, cetățean român și parlamentar european, se afla în România la momentul evenimentelor. La 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății a declarat că mapamondul se confruntă cu o pandemie cauzată de coronavirusul SARS-CoV-2, responsabil pentru o boală cunoscută sub numele de COVID-19. La 16 martie 2020, Președintele României a adoptat Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență

²³ R. Slăvoiu, *Modificarea dispozițiilor art. 352 Cod penal prin O.U.G. nr. 28/2020. Sau, de ce este periculoasă supranormarea*, 2020, www.juridice.ro, accesat la data de 20 februarie 2021.

²⁴ <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2021/05/Decision-Terhes-v.-Romania-lockdown-ordered-by-the-authorities-to-tackle-the-COVID-19-pandemic-could-not-be-equated-with-house-arrest.pdf>, accesat la data de 20 februarie 2021.

²⁵ CEDO, cauza *Terheș c. României*, cererea nr. 49933/20, decizia din 20 mai 2021, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["49933/20"\],"itemid":\["002-13269"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{), accesat la data de 20 februarie 2021.